Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Barraca 4 de Les Cases

Rellinars

Ubicació

Comarca:	Vallès Occidental
Lloc/Adreça:	Les Cases
Alçada:	414

Coordenades:

Latitud:	41.63984
Longitud:	1.92383
UTM Est (X):	410373
UTM Nord (Y):	4610349

Classificació

Número de fitxa	08179 - 318
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Popular Contemporani Modern
Segle	XVIII-XX
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	Enfonsada
Protecció	Legal
Observacions protecció:	Decret 27/2011 del Consell Comarcal del vallès Occidental
Accés	Difícil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08178A011000060000OD
Autoria de la fitxa	Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa:	ds., 06/04/2019 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada en el mateix llit d'una torrentera que té el seu naixement al sud-oest de les feixes de Les Cases, per sota del camí que mena a la masia, que nodreix el Torrent del Vetllador en el seu primer tram. El seu accés es fa des del camí de Les Cases, per sota la torre d'alta tensió, a mà esquerra, uns metres abans d'arribar a la masia. La pista que hi passa pel costat mateix és per al manteniment de la línia. La construcció està situada a mà esquerra del camí, en el vessant dret de la torrentera. Es tracta de les restes d'una barraca de planta circular de petites dimensions, amb un diàmetre d'1,70 m i un gruix de murs de 0,62 m. La pedra emprada és irregular falcada amb còdols del mateix torrent i lleugerament recolzada a la minsa capa de terra pròpia de l'orografia del terreny. L'alçada màxima conservada oscil·la entre el metre i els 0,95 m. La porta, orientada al sud-oest no conserva la llinda i l'amplada màxima és de 0,60 m. Malgrat l'enderroc de la coberta al seu interior, al fons, a mà dreta arran de terra es pot veure un tinell o cocó que mesura 0,36 m d'amplada per 0,35 m d'alçada per 0,80 de fons (aquesta fondària era necessària per endreçar-hi el perpal o alguna eina de mànec llarg.

Observacions:

Aquesta barraca no consta en l'inventari de l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrassar el terreny i també en tines.
Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.
La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

PLANS MAESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ajuntament de Bellpuig i Publicacions d l'Abadia de Montserrat.
RECULL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans.
RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

